

Information om hemkompostering och Bokashi-hantering (fermentering)

För att kompostera matavfall i den egna trädgården, hemkompostering, måste en anmälan göras till miljökontoret. Anmälan gäller också Bokashi-hantering, en fermenteringsprocess (nedbrytning utan syre) som inte är kompostering i vanlig mening.

Obs! För kompostering av trädgårdsavfall behövs ingen anmälan.

Börja kompostera

Att kompostera är inte svårt men det kräver intresse, lite tid och vissa kunskaper för att sköta komposten.

Godkända komposttyper

Komposterbart hushållsavfall innehåller avfallsfraktioner som var för sig utgör en ökad risk för olägenheter såsom lukt och skadedjur. För att minimera sådana olägenheter samt att möjliggöra kompostering året runt får endast varmkomposter användas.

Bokashi-utövare samlar/lagrar hushållsavfallet i slutna, syrefria kärl och tillsätter så kallade EM mikrober. Då mikroberna tål infrysning krävs ingen varmkompost för Bokashi, men syrningsprocessen (jäsningsen) påskyndas i en varmkompost. Hur och var – inom eller utomhus – kompostmaterial eller Bokashi-rester ska vinterförvaras utan olägenheter ska uppges i anmälan.

Kompost- och Bokashi-kärl

Tillverka själv eller köp en eller flera varmkomposter, å 350 – 450 liter. Ska kompostering av matavfall ske i samma kärl med trädgårdsavfall ska den större storleken väljas (30 – 60 % återstår av ursprunglig volym efter komposteringen). Papperspåsar för matrester tillhandahålls av renhållaren (Borlänge Energi).

Bokashi-utövare uppsamlar

matresterna i lufttäta hinkar (minst 2). Jordfabriken ska skötas enligt instruktioner. För vinterförvaring utomhus förordas en varmkompost även för Bokashi. Oavsett metod räkna med 50 – 75 kg matavfall/person/år.

Kompostbotten ska vara täkt med nät/motsvarande (håligheter max 10 mm) för att optimera kontaktytan med jordens nedbrytare (bland annat maskar). Bra ventilation är A och O för en snabb, effektiv nedbrytning av kompostmaterial. Detta uppfylls med lufthål eller springor runt om komposten. Tänk på att håligheter ovanför botten inte får vara större än 5 mm (en mus kan ta sig in i ett hål/springa som är 5 – 8 mm). Fåglar, råttor eller flugor ska inte heller kunna ta sig in via locket till komposten. Dessa riktlinjer för gäller för både varm- och kallkomposter.

Kompostuppstart och skötsel

I en funktionell kompost måste balans råda mellan kompostens kol- och kvävematerial.

- Kol- strömaterial är exempelvis torv, flisade kvistar/växtdelar, hackad halm och torra löv. I roterande komposter är sågspån ok. Är kolandelen för hög avstannar komposteringsprocessen (illaluktande).
- Kvävematerial kan vara hushållsavfall, gräsklipp, färska växtdelar mm. En illaluktande ammoniakdoft uppstår om kvävehalt blir för stor.

- Syre är kompostnedbrytarnas livselixir. Dålig syretillgång utmärks av en illaluktande förruttnesdoft.
- Fuktig, inte blöt eller torr, är en optimal kompostmiljö. I en alltför torr kompost avstannar förmultningen medan det i en blöt kompost uppstår luktproblem och lakvatten.

Vid kompostuppstarten; sprid ett lager av strömaterial (kol) i botten, varvat med hushållsavfall (kväve) och strö, t ex flisat trädgårdsavfall. Ju fuktigare hushållsavfall desto mer torrströ. Tumregeln säger; en del strö till tre delar hushållsavfall. Ventilera komposten med jämna mellanrum genom att "röra om" med en grep eller spade.

Bokashi-uppstart och skötsel

För Bokashi-utövare är proceduren enklare, då allt hushållsavfall blandas i ett lufttätt kärl som, strös med EM mikrober. Matavfallet måste hela tiden förvaras i kärl med minimal syretillgång. Ett fullt kärl töms till en större lufttät behållare tillsammans med jord och förvaras inom- eller utomhus ett par veckor innan det grävs ner i trädgårdslandet.

Är jorden frusen ska Bokashi-resterna förvaras oåtkomligt för ohyra inom- eller utomhus. Vinterförvaring inomhus kräver lagringsutrymme och lämpliga kärl eller påsar. Förvaras Bokashi-resterna utomhus, efter att först fått "jäsa" i ett par veckor inomhus, kan varm- eller kallkompost användas.

Hur stor odlingsyta klarar hemkompostering/Bokashi att ge näring till?

Enligt Borlänge kommuns föreskrifter om avfallshantering (2019-05-21) ska allt matavfall kunna nyttiggöras (användas) på den egna fastigheten (40 §). En familj på 4 personer med hemkompostering av matavfall genererar cirka 100 liter färdigt kompostmaterial/år – mer om också trädgårdsavfall

inräknas.. För att kunna omhänderta denna kompost-/Bokashivolym bör odlingsytan vara minst cirka 5 – 10 m² En pallkrage för odling är, som jämförelse, cirka 1 m².

Vad säger lagen?

Det är kommunen som ansvarar för att hushållsavfall inom kommunen återvinns eller bortskaffas (15 kap 20 § miljöbalken). Lagen medger undantag om fastighetsinnehavaren själv har förutsättningar att omhänderta avfallet (23 §).

Kompostvillkor och undantag står i Borlänges avfallsförordning (40 §) som bland annat säger att kompostering av hushållsavfall ska anmälas till kommunen (miljökontoret) och att anmälan bland annat ska uppfylla kravet att hushållsavfallet kan omhändertas utan risk för människors hälsa och miljö och kompostjorden ska kunna nyttiggöras på fastigheten.

Kommunens föreskrifter om avfallshantering* preciserar villkoren för eget omhändertagande av hushållsavfall. Där står bland annat att dispens för kompostering/Bokashi är knuten till fastighetsägaren (37 §).

<https://www.borlange-energi.se/Documents/Borl%C3%A4nge%20Energi/Avfall/F%C3%B6reskrifter%20om%20avfallshantering.pdf>

Mer information

Läs mer på www.borlange.se eller kontakta miljökontoret.